

Văn hóa (VH) và phẩm văn hóa (PVH) mãi mãi tồn tại trong lòng mỗi nhân loại, cái cốt yếu nhất là làm sao VH không chỉ để PVH, để y lười hay để bịp để PVH (chỉ để hòng mà thanh toán để ý chí của con người), nếu trong mỗi hoạt động VH người ta luôn luôn có nhấc vịn PVH, để có bao giờ để cao một cách lãng mạn tính vì vịn của VH, chính hành vi không có nhấc vịn VH đích thực cũng làm nên một phẩm văn hóa PVH trong đó một cách có ý thức.

Trong văn phẩm văn hóa này mà nói đến **Phẩm văn hóa** thì có người cho rằng chúng ta có chuyện gì để nói về hay sao mà đưa cái PVH ra một cách vô duyên! Vì VH còn biết bao nhiêu điều mà chúng ta không nói. Văn hóa còn không chỉ cái để mà triết luận, để mà giáo huấn, để mà mô tả, để mà mình chúng ta cho tất cả mọi người để mà sống thoải mái! Quên có nhấc vịn thì! Song nói về PVH, theo tôi cũng là một cách nói, một cách tiếp cận, một cách giới thiệu về VH, rằng nói đến cái PVH là nhằm không để nhấc cho VH, vì VH cho đến nay mọi người tiếp cận thì như ngửi ngửi là quan trọng, là chân - thiện - mĩ, là cái bên ngoài bên trong nhìn thấy, rằng VH để con người có công chúng hàng còn xa lạ, còn để vịn các giới nghiên cứu VH là một thế khuôn mẫu cũ để nhấc nào đó, có sẵn rồi và vùng trong ma trận VH, thế hiện nay ai cũng muốn giành quyền ưu tiên và có giá trị nhất khi nói về VH, rằng VH để vịn và nghiên cứu thì như các phẩm của các thế voi không là để đôi mắt kính râm của các gã thế y bó và VH để tiếp cận theo cách của thế y bó tiếp cận voi. Nhìn trên tình thế xã hội thì VH đang nằm ở giữa tiếp cận của hiện thế và tiếp duy trì tiếp cận, có phẩm rồi là để thế và cũng như phẩm của do ai đó nghĩ ra chúng ta nên áp dụng vào cho cái gì là VH một cách ngu ngốc. Đó là nói về góc độ VH hiện.

Chúng tôi biết đến bằng cách tiếp cận mọi về VH hay giới thiệu cho đúng cái gì là VH, vâng! biết rồi! Không lạ, nói mãi... như thế mà VH vẫn chưa thể biết được công chúng, rằng VH vẫn còn một tay vịn để vịn chúng ta một cách nhấc nhấc. Nghiên cứu đã nói về VH, có hàng một cách (có người nói là một trăm – sao mà nghiên cứu thế!) để nghĩa VH, chúng tôi cũng có cách tiếp cận riêng và cho rằng: **Văn hóa là toàn bộ sáng tạo và tinh thần - vật chất cho con người để ngày càng nâng cao nhu cầu sống tốt đẹp của con người** (Xem Bùi Thị - Cẩm nhận về văn hóa. VTTT; HN 1999 tr. 10-24)

Khi soi sáng vào đời sống thực tại của con người có thể là công đồng dân chúng hiện nay của nước ta, có khá nhiều lao động của con người làm ra của cải vật chất - tinh thần - sống xanh là không nhằm nâng cao nhu cầu và đời sống kinh tế tốt đẹp và tiến bộ cho dân! Rồi nhiều bất cập giữa khu vực sống và đời sống kinh tế, những thứ đó buộc chúng tôi phải nghĩ tới người có cái gọi là VH – cái đời sống của VH – cái cần trở đích thực của VH... là những gì, và có thể gọi đích danh những thứ đó ra cho mọi người nhìn nhận mà có được không?

Đó là cái mà chúng tôi gọi là **Phn văn hóa (PVH)**, và PVH được xem xét như là một trái của VH, như có PVH mà chúng ta mới nhìn ra đâu là cái VH hay là cái có VH, đó cũng là một thực thể sống tình thần tại thực thuở khai sinh ra con người, ra VH, có con người là có đời sống VH và có sự chấp nhận PVH, VH và PVH là cặp song sinh, chúng không bao giờ rời hay tiêu diệt được lẫn nhau, mà làm tiến bộ cho nhau tồn tại và phát triển, nó như hai thế lực kình địch nhau, hai bên này ngược song song bên kia ngược lên, và đến lúc có sự phức hợp lại từ hai phía đời sống, để làm cuộc đua triển vọng giữa VH và PVH trong lịch sử bất tận của nhân loại.

Vậy phn văn hóa là gì? Chắc có ai đã ta nghiên cứu về PVH, vì cũng chưa có ai đặt PVH lên bàn làm việc của mình, coi PVH là một cái gì đó lép vế, bỏ coi như, không có ảnh hưởng gì, không có giá trị gì về hiện thực và lý thuyết. Nhưng to! Hàng ngày mọi khi chúng ta nói đến VH liền có sự đáp lại và hưởng ứng to lớn của PVH, rằng cái anh chàng PVH thực thể khi như một bóng đen to bao trùm lên không gian đang vang vọng cái VH mà chúng ta đang gieo trồng, đặt mọi cây bìa xong, hết thóc chừa nẩy mầm mà cái đời đã mọc xanh um.

Như thế, người có về VH là PVH, theo đó, những gì được gọi là PVH, bao gồm mọi sáng tạo ra của cải vật chất – tinh thần - sống xanh của con người, mà các của cải đó làm nên những thực tại hay lâu dài đến đời sống của con người hay làm chết, những trở ngại phát triển của xã hội thực chất hư hỏng - hư diệt đời sống và môi trường sống của con người.

Không hẳn phải bình luận gì thêm về PVH này vì chúng ta đã quá rõ khi đặt đời sống về VH. Coi thế thì PVH cũng là một thực thể vô cùng hùng hậu, và có khi chính là sự thực thể của PVH.

Trong trường hợp lịch sử của nhân loại khi con người sáng tạo ra VH cũng chính là khi xuất hiện PVH một cách ngẫu nhiên. Chúng ta hãy lấy vài hình ảnh lịch sử mà xem xét: khi con người ra sinh sống khi hang động mái đá, sống ven các cánh rừng, hái cây, làm nhà, khai khẩn đất

đại rừng làm nông rừng, mặt mặt sáng tỏ ra nhà làm nơi cư trú, có lồng thóc để nuôi sống mình mặt cách chế độ, đó là hai loại sáng tỏ ra giá trị VH, để ng thối h cũng để ng tác giá tỏ ra các giá trị PVH là chế cây rừng và nông làm xói mòn rừng gây nên lũ lụt, lũ quét nghiêm trọng. Làm các công trình kiến trúc tiến nghi, cũng là lúc thiên tai hoành hành khắp hành tinh. Mặt mặt làm tăng giá trị VH cũng là mặt để gia cố thêm các giá trị PVH kèm theo. Trong đời sống xã hội – chính trị cũng thế như vậy, chế độ hèn nhèn văn minh Ai Cập cổ đại, sáng tỏ ra nhu cầu giá trị VH to lớn - không những các kim tự tháp, cũng chính là thời gian mà hàng triệu lao động nô lệ đầy ắp các nhóc trên các công trình đó, hàng đểng của cái đáng lẽ ra dùng để nuôi sống dân nghèo khắp vùng vãi bừa phá cho mặt nhóm vớng thối; chế độ hèn nhèn Thuở Hoàng thối nhốt Trung Quốc, xây Vạn Lý Trường Thành... là những sự phạm VH vĩ đại của nhân loại, cũng chính đó tỏ nên mặt trái PVH là tiêu diệt nhu cầu VH khác nhau ở Trung Hoa, tiêu diệt nhu cầu khác nhau và giữ hời hàng chế độ sinh linh nô lệ.

Trong các đời chế độ vãi nêu, chúng ta thấy PVH đểng sự sinh ra từ ý để của VH, hay là sự hy sinh và sự phạm từng của PVH cho mặt giá trị VH đích thối chế độ, khi người ta nói đến PVH chế độ như sự suýt cho mặt từ thối ng nhân văn cao cả mà thôi, nếu không có những hy sinh và phạm từng của PVH chế độ không đểt đến mặt giá trị VH có tầm vóc cho mặt thời đại.

Cái PVH, nhu cầu khi cũng không phải là cái ăn theo của VH, mà nó đểng sự sinh ra từ mặt ngu hời lẽch sự, bởi những mặt để cá nhân và phe nhóm hay nói cho đúng là bởi những ý để PVH đích thối, như việc Tần Thuở Hoàng đểt sách và chôn sống nho sĩ là hành vi PVH không chế cái, biếu hiến mặt xã hội để đoán chuyên chế của mặt con người, mặt xã hội không có chế chế trú cho trí tuệ công cộng. Cũng có người bị minh cho hành vi đó của Tần Thuở Hoàng, rằng không tiêu diệt lũ nho sinh và giáo lý chế họ truy n thối ng vậy, thì khó bề cho mặt bề đểt phá của chế chế Tần. Nếu như vậy thì cách giữ quy t của Tần Thuở Hoàng cũng đểng xếp trên gói trong hành trang của cái giữ là PVH của lẽch sự nhân loại. Ở nước ta cũng xảy ra nhu cầu cái đểng xếp vào PVH, chế độ hèn nhèn sau khi Cách mạng thành công, nhòm để xây dựng nên VH mới, những vì không hiểu càng VH mới là gì? Văn hóa mới có để lệp với VH truy n thối ng hay không? Và VH mới có nên thối a chế VH chế truy n?... Mặt lo t v n để đó không đểng giữ quy t, thối là người ta ra sự xây dựng VH mới mặt cách tu tiến, phạm cái gì có sự phạm để bề, rằng cái mới là cái chế có tiến lệ trong đời sống... Và mặt cu c đểp phá VH truy n thối ng đểng coi như sự khời mào cho sự nghiệp xây dựng VH mới, hàng loạt đình, đền... hàng loạt t p t c, hời lệ, n p s ng... là đểi thối ng của VH mới chế n thanh toán cho thối nhanh. Họ qu c của m y chế c năm xây dựng nên VH mới thối chế chế là những hành vi PVH nằm ngoài mong muốn của mặt người, chế chế những sáng tỏ ra các hình thối chế lý đó, bây giờ mặt thối nh ng ra mình đã gây ra bao nhiêu thối thối cho VH truy n thối ng dân tộc và những mặt mặt đó là mặt đi không bao giờ trở lại, vĩnh viễn đi vào cõi hời vô vãi vô vãn nuội ti c.

Nói VH truy n thối ng thì PVH cũng là truy n thối ng hay nói cho chính xác thì PVH là mặt thói quen chế hời là những gì lệ chế hời so với sự phát triển chế xã hội, chế độ hèn nhèn thối ng loa truy n

thanh ồ đô th ị n. Chúng ta cũng tìm thấy nhiều giá trị nghệ thuật thì là VH đích thực, thơ rời thì gian trôi đi các giá trị đó bị xếp vào loại PVH, khi con người đang thiêu kh ịu ph ần ăn thì sẵn b ị t và hái l ượ m c ủa c ội t iên nhiên để nuôi s ố ng lao động có VH, vì c phát hi ện ra các loại vũ khí sẵn b ị t, giúp hi ện su ốt sẵn b ị t gia tăng là đáng m ộ ng, thì vào th ị hi ện t ại các công c ộ - vũ khí sẵn b ị t chìm ch ố c mu ộ ng thú, ch ộ nh ộ m m ộ c đích th ậ a m ộ n kho ộ kh ộ các khách ă n, làm tiêu di ết sinh th ậ i... là hành vi PVH. Ngoài ra ta còn thấy m ộ t s ố tr ộ ng h ộ p PVH là bi ện t ộ ng th ậ i quá c ủa VH.

Nh ộ ng gì v ậ a trình bày s ố qua ộ trên cho chúng ta hi ện v ộ cái g ộ i là PVH, m ộ t s ố hi ện bi ện b ị t bu ộ c và kèm theo c ủa VH, động hành v ộ i VH là PVH, m ộ t khi nói đ ộ n VH ph ộ i d ộ ch ộ ng đ ộ n PVH, PVH luôn luôn r ộ p VH m ộ t cách th ộ ng tr ộ c và chi ộ n đ ộ u v ộ i VH m ộ t cách không khoan nh ộ ng; không nh ộ n th ộ c đ ộ c đ ộ y đ ộ v ộ PVH, chúng ta s ố g ộ p nhi ộ u c ộ n tr ộ trong nh ộ ng ý t ộ ng xây đ ộ ng VH đích th ộ c và chân chính, PVH là m ộ t hi ện h ộ u và nói theo ngôn t ộ c ủa tri ộ t h ộ c thì PVH là m ộ t th ộ c t ộ i đ ộ ng t ộ n t ộ i và mãi mãi t ộ n t ộ i, hay PVH là t ộ n t ộ i, vì v ộ y cái đ ộ ng t ộ n t ộ i là cái ph ộ i đ ộ c ch ộ p nh ộ n, dù r ộ ng ch ộ ng ai mu ộ n th ậ a nh ộ n có PVH!

Ph ộ n văn hóa là th ộ đó, hãy tìm chung s ố ng v ộ i PVH, h ộ n ch ộ , kh ộ ng ch ộ và đ ộ y lùi m ộ i tác h ộ i c ủa PVH b ộ ng trí tu ộ VH c ủa nh ộ n lo ộ i; ch ộ có VH m ộ i ộ c ch ộ đ ộ c PVH, m ộ t c ộ p đ ộ ng hành su ốt đ ộ i c ủa nh ộ n lo ộ i./.

Bùi Thi ộ t

